

Spis rzeczy

Przedmowa – <i>Feliks Tych</i>	V
Wstęp – <i>Ruta Sakowska</i>	XI

Listy o Zagładzie

1. 1942 styczeń 21, Grabów-getto. — Rabin Jakub Szulman do krewnych w getcie warszawskim o relacji zbiegów z Chełmna nad Nerem i zagładzie Żydów z powiatu Koło	3
2. 1942 styczeń 21, Grabów-getto. — A. Zontag do rodziców w getcie warszawskim o zbliżającej się zagładzie.	7
3. 1942 styczeń 22, Grabów-getto. — Mirla Jachimiak do brata A. Jachimiaka w getcie warszawskim o zbliżającej się zagładzie.....	10

4–5

LISTY FELI MAZIERSKIEJ Z KROŚNIEWIC

1942 styczeń 22–23

4. 1942 styczeń 22, Krośniewice-getto. — Fela Mazierska do Szymona Szymisio w getcie warszawskim o zagładzie zaprzyjaźnionych rodzin.	11
5. 1942 styczeń 23, Krośniewice-getto. — Fela Mazierska do Szymona Szymisio w getcie warszawskim o zagładzie zaprzyjaźnionych rodzin i tysięcy innych Żydów.....	15
*	
6. 1942 styczeń 26, Krośniewice-getto. — Kopel Geisler do W. Dawida Lewi w getcie warszawskim o nadziei na przetrwanie w Warszawie.	17

7. 1942 styczeń 27, Kutno-getto. — Nie zidentyfikowana Fela do rodziny w getcie warszawskim o zagładzie Żydów w Chełmnie nad Nerem. 17
8. 1942 styczeń, miejscowość nie ustalona, prawdopodobnie w GG. — Rodzina Gelbartów do Rywena Gelbarta w getcie warszawskim o mordowaniu Żydów w ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem. 19
9. 1942 luty 13, Poznań-Steineck, obóz pracy przymusowej. — Więzień A. Łęczycki do M. Gelerntera w getcie warszawskim o głodzie i braku wiadomości o rodzinie. 21
10. 1942 luty 16, Gostynin-getto. — M. Habergryc do rodziny w getcie warszawskim o nałożeniu pogłównego podatku deportacyjnego. 25
11. 1942 luty 19, Kalisz, obóz pracy przymusowej dla Żydów. — Mojsze Gross do B. Lustiga w getcie warszawskim o totalnym charakterze hitlerowskiej eksterminacji Żydów. 27
12. 1942 luty 21, Zduńska Wola-getto. — I. Gutfreund do I. M. Hebera w getcie warszawskim o konieczności zaalarmowania świata w sprawie grożącej ogółowi ludności żydowskiej zagłady. 29

13–25

LISTY RÓŻY KAPŁAN Z KROŚNIEWIC

1942 styczeń 12–luty 22

13. 1942 styczeń 12, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do brata i bratowej, Dawida i Heli Lewi w getcie warszawskim o zbliżającej się zagładzie. 32
14. 1942 styczeń 20, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do brata i bratowej, Dawida i Heli Lewi w getcie warszawskim o zagładzie Żydów w Kłodawie. 34
15. 1942 styczeń 21, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do męża Szmuela w getcie warszawskim o spotkaniu z uciekinierem z ośrodka zagłady w Chełmnie nad Nerem. 35
16. 1942 styczeń 22, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do męża Szmuela w getcie warszawskim o transportach Żydów łódzkich do Chełmna nad Nerem. 37
17. 1942 styczeń 24, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do męża Szmuela w getcie warszawskim o poszukiwaniu zbiegów z Chełmna nad Nerem 39
18. 1942 styczeń 27, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do męża Szmuela w getcie warszawskim o poszukiwaniu zbiegów z Chełmna nad Nerem 41 36

19. 1942 styczeń 30, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do męża Szmuela w getcie warszawskim o ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem 44
20. 1942 luty 4, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do brata i bratowej, Dawida i Heli Lewi w getcie warszawskim o nadziei na przetrwanie w Warszawie 46
21. 1942 luty 9, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do brata i bratowej, Dawida i Heli Lewi w getcie warszawskim o zamiarze przedostania się do Warszawy. 47
22. 1942 luty 18, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do brata i bratowej, Dawida i Heli Lewi w getcie warszawskim o zamiarze przedostania się do Warszawy. 48
23. 1942 luty 20, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do brata i bratowej, Dawida i Heli Lewi w getcie warszawskim o nałożeniu pogłównego podatku deportacyjnego. 49
24. 1942 luty 20, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do męża Szmuela w getcie warszawskim o nałożeniu pogłównego podatku deportacyjnego 51
25. 1942 luty 22, Krośniewice-getto. — Róża Kapłan do brata i bratowej, Dawida i Heli Lewi w getcie warszawskim o zapłaceniu pogłównego podatku deportacyjnego. 53
- *
26. 1942 luty 24, Żychlin-getto. — Nie zidentyfikowany autor do przyjaciół w getcie warszawskim o pierwszych ofiarach zbliżającej się zagłady 54

27–30

LISTY LILI OPATOWSKIEJ Z ŻYCHLINA

1942 luty 22–26

27. 1942 luty 22, Żychlin-getto. — Lila Opatowska do Guci (Gołdy) Tabaczyńskiej w getcie warszawskim o zbliżającej się zagładzie. 57
28. 1942 luty 22, Żychlin-getto. — Lilka Opatowska do Guci (Gołdy) Tabaczyńskiej w getcie warszawskim o zapłaceniu pogłównego podatku deportacyjnego 59
29. 1942 luty 22, Żychlin-getto. — Lilka Opatowska do Guci (Gołdy) Tabaczyńskiej w getcie warszawskim o zapłaceniu pogłównego podatku deportacyjnego 61

30. 1942 luty 26, Żychlin-getto. — Lilka Opatowska do Guci (Gołdy) Tabaczyńskiej w getcie warszawskim o pierwszych ofiarach zbliżającej się zagłady 63

31–32

LISTY SIÓSTR ROZY I LUSI Z GĄBINA

1942 luty 28–marzec 3

31. 1942 luty 28, Gąbin-getto. — Siostry Roza i Lusia do ojca Abrama Gipsa w getcie warszawskim o zapłaceniu pogłównego podatku deportacyjnego 65
32. 1942 marzec 3, Gąbin-getto. — Siostry Roza i Lusia do ojca Abrama Gipsa w getcie warszawskim o zbliżającej się zagładzie 69
- *
33. 1942 marzec 11, Włocławek-getto. — Bronka Głowińska do męża, brata i Gołdy Tabaczyńskiej o stracie ojca w akcji likwidacyjnej 70
34. 1942 marzec 11, Aleksandrów Kujawski-getto. — Nie zidentyfikowana Sala do siostry Luty w getcie warszawskim o mężu i synie wysłanych do obozu pracy przymusowej i zbliżającej się zagładzie 71

35–36

LISTY EDY KADYSZ, JEJ MATKI I ITY ARONOWICZ Z OZORKOWA

1942 marzec 13–20

35. 1942 marzec 13, Ozorków-getto. — Eda Kadysz, jej matka i Ita Aronowicz do M. Kadysz w getcie warszawskim o zbliżającej się zagładzie 74
36. 1942 marzec 20, Ozorków-getto. — Eda Kadysz i jej matka do M. Kadysz w getcie warszawskim o minionym niebezpieczeństwie 75
- *
37. 1942 marzec 20, Rohatyn-getto. — Nie zidentyfikowany Żyd do przyjaciela Edwarda w getcie warszawskim o stracie najbliższych w akcji likwidacyjnej. 77
38. 1942 marzec 2, Hrubieszów. — Henocho Gutman do kierownictwa Hechaluc-Dror w getcie warszawskim o zagrożeniu kibucu w Werbkowicach . . . 80
39. 1942 marzec 21, Hrubieszów. — Icchak Pomaranc do [współtowarzyszy z Hechaluc-Dror] w getcie warszawskim o minionym niebezpieczeństwie. . . 81 371

62. 1942 maj 2, Opatów. — Nie zidentyfikowana Fela do kierownictwa Hechaluc-Dror w getcie warszawskim o rzezi kwietniowej w Ostrowcu. . . 144
63. 1942 maj 5, Międzyrzec Podlaski. — Masza Altman do krewnych w getcie warszawskim o rzezi kwietniowej, pogłoskach o utworzeniu getta i zbliżającej się zagładzie. 147
64. 1942 maj 27, Sosnowiec. — Janina Szylska do Ludwika Hirszberga w getcie warszawskim o wysiedleniu w nieznanie rodziny Cukierów i opiece nad ich dzieckiem. 149
65. 1942 maj 31, Września, obóz pracy przymusowej. — Więźniowie L. Sznurbach i W. Przedecki do S. Włocławskiej w getcie warszawskim o wysiedleniu swych rodzin z Włocławka. 151
66. 1942 czerwiec 1, Włodawa-getto. — Nie zidentyfikowany autor do przyjaciół w getcie warszawskim o budowie ośrodka zagłady w Treblince. . . . 152
67. 1942 czerwiec 1, Swarzędz, obóz pracy przymusowej. — Więzień Fiszel Ajzenberg do rodziny w getcie warszawskim o śmierci ojca i deportacji rodziny. 155

68–70

LISTY LUBY ROZENBERG Z DUBIENKI I CHEŁMNA

1942 maj 23–czerwiec 4

68. 1942 maj 23, Dubienka-getto. — Luba Rozenberg do Frani Zalcman w getcie warszawskim o akcji likwidacyjnej w Dubience 158
69. 1942 czerwiec 1, Chełm-getto. — Luba Rozenberg do Frani Zalcman w getcie warszawskim o zagładzie Żydów w Dubience 160
70. 1942 czerwiec 4, Dubienka-getto. — Luba Rozenberg do Frani Zalcman w getcie warszawskim o zagładzie Żydów w Dubience. 162

*

71. 1942 czerwiec 1, Hrubieszów. — Nie zidentyfikowana Brocha do kierownictwa Hechaluc-Dror w getcie warszawskim o akcji likwidacyjnej w Hrubieszowskiem i zagrożeniu kibucu w Werbkowicach. 164
72. 1942 czerwiec 4, Grabowiec-getto. — Ita i Icchak z kibucu w Werbkowicach do Icchaka Cukiermana w getcie warszawskim o wysiedleniu z Werbkowic i akcji likwidacyjnej w powiecie hrubieszowskim 167
73. 1942 czerwiec 5, Grabowiec-getto. — Icchak z kibucu w Werbkowicach do Henocha Gutmana i kierownictwa Hechaluc-Dror w getcie warszawskim o

- wysiedleniu z Werbkowic i akcji likwidacyjnej w powiecie hrubieszowskim. 169
74. 1942 czerwiec 8, Mława-getto. — Noach Romaner do M. Romanera w getcie warszawskim o straceniu ich braci Mojsze i Lejba. 171
75. 1942 czerwiec 11, Janów Podlaski-getto. — Nie zidentyfikowana autorka do rodziny w getcie warszawskim o zbliżającej się zagładzie. 173

76–83

LISTY Z GETTA WIEJSKIEGO PACTH DO RODZINY GÓRNYCH

1941 październik 7–1942 czerwiec 15

76. 1941 październik 7, Pacht-getto. — Bronka Górna do rodziny w getcie warszawskim o przesiedleniu do getta wiejskiego 174
77. 1942 marzec, Pacht-getto. — Bronka Górna do rodziny w getcie warszawskim o zbliżającej się zagładzie. 176
78. 1942 kwiecień 7, Pacht-getto. — Mojsze Sadorkiewicz do Abrama Diamenta w getcie warszawskim o ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem. 177
79. 1942 kwiecień 4, Pacht-getto. — Bronka Górna do męża Maksa Górnego o zbliżającej się zagładzie. 178
80. 1942 kwiecień 28, Pacht-getto. — Bronka Najdat do Jakuba Langnasa w getcie warszawskim w sprawie przyjazdu do Warszawy. 179
81. 1942 maj, Pacht-getto. — Hela Waksztok do Jakuba Langnasa w getcie warszawskim o rejestracji w getcie 180
82. 1942 czerwiec 7, Pacht-getto. — Bronka Najdat, Hela Waksztok i Bronka Górna do Jakuba Langnasa w getcie warszawskim o wysyłce do obozów pracy przymusowej. 183
83. 1942 czerwiec 15, Pacht-getto. — Bronka Górna i jej córka Ada do męża i ojca Maksa Górnego. 184

*

84. 1942 czerwiec 16, Mogilno, obóz pracy przymusowej w budynku poklasztornym. — Więźniowie Jakub Topolski i Rafał Olewski do Icchaka Borensztajna w getcie warszawskim o akcjach likwidacyjnych w Osiecinach i Piotrkowie Kujawskim. 185
85. 1942 czerwiec 21 i 28, Wilkowice, obóz pracy przymusowej. — Więzień imieniem Mojsze do rodziny w getcie warszawskim o akcji likwidacyjnej w Krzepicach i Kłobucku. 188

86. 1942 sierpień 11, Stanisławów-getto. — Julius Gerner do Izydora Gnerera w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o rodzinie. 191
87. 1942 sierpień 12, Ostrowiec Świętokrzyski-getto. — Pela Okonowska do rodziny Grabskich w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o losie krewnych. 193
88. 1942 sierpień 12, Starachowice-getto. — Nie zidentyfikowana Pela do J. J. Głowińskiego w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o losie rodziny 195

89–90

LISTY RAFAŁA ZAJDMANA Z CZĘSTOCHOWY

1942 lipiec 26–sierpień 21

89. 1942 lipiec 26, Częstochowa-getto. — Rafał Zajdman do rodziny Sandaczów w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość. 197
90. 1942 sierpień 21, Częstochowa-getto. — Rafał Zajdman do rodziny Sandaczów w getcie warszawskim z powtórnią prośbą o wiadomość. 199
- *
91. 1942 sierpień 27, Łódź-getto. — Karta pocztowa-druk przełożonego Starszeństwa Żydów Chaima Mordechaja Rumkowskiego do Hersza Wassera w getcie warszawskim ze stereotypowym tekstem zawiadającym, że jego matka i ojciec są zdrowi. 201
92. 1942 sierpień 27, Łódź-getto. — Druk przełożonego Starszeństwa Żydów Chaima Mordechaja Rumkowskiego do Blumy Kirszenfeld-Wasser w getcie warszawskim ze stereotypowym tekstem zawiadającym, iż jej siostra i siostrzenica są zdrowe 203
93. 1942 wrzesień 4, Stoczek-getto. — Nie zidentyfikowana Fela do brata Jankiela Goldsztejna w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o rodzinie 205
94. 1942 wrzesień 4, Kałuszyn-getto. — Nie zidentyfikowana Chuma do J. Goldsztejna w getcie warszawskim o braku wiadomości o mężu i siostrze 207
95. 1942 wrzesień 7, Berlin. — Nie zidentyfikowana Lea do Randa w getcie warszawskim w sprawie starań o ocalenie syna lub brata 209
96. 1942 wrzesień 19, Buczacz-getto. — Telegram Gizy Eisenbach do Judyty Ringelblum w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o losie rodziny. 212
97. 1942 wrzesień 23, Firlej-getto. — Symcha Guterman do siostry Frani w getcie warszawskim z prośbą o list. 215

98. 1942 wrzesień 24, Genewa. — Komitet Pomocy Żydom poszkodowanym przez wojnę do Wydziału Ewidencji Ludności Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o aktualne adresy Hanny Altmann i Lai Kac. 215
99. 1942 wrzesień 30, Lwów-getto. — Maria Goldberg do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o rodzinie Grinesów. 218
100. 1942 wrzesień 30, Bodzentyn-getto. — Nie zidentyfikowana Róża do Józefa Frydmana w getcie warszawskim o swym przybyciu do Bodzentyna. 220
101. 1942 październik 3, Warszawa-Bielany, obóz pracy przymusowej. — Ber Engel do M. Engel w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o losie najbliższych. 222
102. 1942 październik 3, Kraków-getto. — E. Ginzig z rodziną do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o ustalenie aktualnego adresu bliskich osób. 224
103. 1942 październik 5, Treblinka-ośrodek zagłady. — Hersz Lepak do żony w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o losie rodziców 225
104. 1942 październik 10, Piotrków Trybunalski-getto. — Szlomo Kac do WELŻ przy Radzie Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o aktualny adres Jakuba Blendera 227
105. 1942 październik 10, Lwów-getto. — Ewa Bornstein do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o rodzinach Bornsteinów i Jakubowiczów. 229

106–111

LISTY Z OBOZÓW PRACY PRZYMUSOWEJ DO USZERA TAUBE 1942 kwiecień 30–październik 11

106. 1942 kwiecień 30, Waldlager Britz, obóz pracy przymusowej. — Więzień Binem Taube do brata Uszera Taube w getcie warszawskim o sytuacji w obozie i próbach uzyskania wiadomości o rodzicach 232
107. 1942 czerwiec 7, Broniewice, obóz pracy przymusowej. — Więźniarka Fela Rybska do Uszera Taube w getcie warszawskim o sytuacji w obozie i braku wiadomości od rodziny 234
108. 1942 czerwiec 14, Lautawerk Süd, obóz pracy przymusowej. — Więzień Szymon Józef Taube do brata Uszera Taube w getcie warszawskim o stracie rodziców. W załączeniu list M. Targacza z Grabowa o zagładzie Żydów Kłodawy. 235

109. 1942 wrzesień 6, Lautawerk Süd, obóz pracy przymusowej. — Więzień Szymon Josef Taube do brata Uszera Taube w getcie warszawskim o braku wiadomości o losie rodziców. 244
110. 1942 październik 10, Lautawerk Süd, obóz pracy przymusowej. — Więzień Szymon Josef Taube do brata Uszera Taube w getcie warszawskim z prośbą o wiadomości o losie rodziny i znajomych. 247
111. 1942 październik 11, Lautawerk Süd, obóz pracy przymusowej. — Więzień Szymon Josef Taube do brata Uszera Taube w getcie warszawskim o sytuacji w obozie i zaginięciu brata Binema. 254
- *
112. 1942 październik 14, Berlin. — Heinrich Israel Cohn do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o aktualny adres Berthy Sary Jacobsohn. 258
113. 1942 październik 19, Wrocław. — Nie zidentyfikowany Żyd do Romana Weinberga w getcie warszawskim z prośbą o pośrednictwo w korespondencji z rodzicami. 261
114. 1942 październik 21, Oleśnica. — Henry Kurc do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o bliskich osobach. 264
115. 1942 październik 25, Lublin, obóz pracy przymusowej przy ul. Lipowej 7. — Więzień Abram Borowski do brata D. Borowskiego w getcie warszawskim z prośbą o wiadomości o losie krewnych i znajomych. 266
116. 1942 październik 25, Rawa Ruska-getto. — Roman Segał do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o informacje o bliskich osobach. 271
117. 1942 październik 28, Będzin-getto. — Nie zidentyfikowany Szymon do I. M. Kramarza w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o rodzicach 273
118. 1942 październik 29, Staszów-getto. — K. Hajlmann do Wydziału Ewidencji przy Radzie Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o aktualny adres męża. 275
119. 1942 listopad 5, Rembertów, obóz pracy przymusowej. — Więzień Josef Miller do WELŻ w getcie warszawskim z prośbą o aktualny adres Józefa Kiselsztejna i przekazanie mu listu. 277
120. 1942 listopad 6, Reszów-getto. — Nie zidentyfikowany członek Rady Żydowskiej do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o aktualny adres Mońka i Stelli Herszenfussów. 279

121. 1942 listopad 8, Augsburg, obóz pracy. — Felicja Hammer do prezesa Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o rodzinie. 281
122. 1942 listopad 10, Inowrocław, obóz pracy przymusowej DAF nr 16. — Więzień S. Rudnik do A. Finkielsteina w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o córce. 283

123–124

LISTY RYWKI POPOWER Z SIEDLEC

1942 październik 21–listopad 11

123. 1942 październik 21, Siedlce-getto. — Rywka Popower do brata Kałmana Huberbanda o stracie najbliższych. 285
124. 1942 listopad 11, Siedlce-getto. — Rywka Popower do brata Kałmana Huberbanda w getcie warszawskim o stracie najbliższych. 287
- *
125. 1942 listopad 11, Stanisławów-getto. — Samuel Nelken do Izzydora Sere-ta w getcie warszawskim z prośbą o pomoc. 289
126. 1942 listopad 12, Rembertów, obóz pracy przymusowej przy ul. Kościuszki 6. — I. M. Korentajer do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o matce. 291
127. 1942 listopad 12, Lublin, obóz pracy przymusowej przy ul. Lipowej 7. — Bolesław Norski-Nożyca do kierownika WELŻ przy Radzie Żydowskiej Pawła Wassermana (koperta). 293
128. 1942 listopad 25, Ferramonti di Tarsia, obóz internowania Żydów. — Feibus Holzman do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o swym bracie Lejzorze Jakubie Holzmanie 295
129. 1942 listopad 28, Praga. — Marta Reich-Vider do WELŻ w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o bliskich osobach, wywiezionych z Pragi transportem z 20 czerwca 1942 297
130. 1942 listopad 28, Lwów-getto. — Emil Mangel do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o rodzinie. 300
131. 1942 listopad 30, Kraków, Julag I, obóz pracy przymusowej w Płaszowie. — Więzień Alfred Dafner do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o Heli Weisberg 302
132. 1942 grudzień 3, Sambor-getto. — Arie Szrajbman do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o aktualny adres bliskich osób. 304

133. 1942 grudzień 8, Lwów-getto. — J. Zandel do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o bliskich osobach. 306
134. 1942 grudzień 12, Będzin. — Dawid Israel Unger do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o rodzinie Ungerów. 308
135. 1942 grudzień 13, Pniewy, obóz pracy przymusowej. — Więzień M. Nissenbaum do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o wiadomość o lekarzu S. Bzurze 310
136. 1942 grudzień 13, Lublin, obóz pracy przymusowej przy przy ul. Lipowej. — Więźniowie: Abuś Nisenbaum do wujka w getcie warszawskim oraz Bolesław Norski-Nożyca do kierownika WELŻ przy Radzie Żydowskiej z prośbą o pomoc materialną i przekazanie listu Nisenbauma do adresata 312
137. 1942 grudzień 14, Kawęczyn, obóz pracy przymusowej.—Więzień Wajnberg do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o aktualny adres brata. 314

138–139

LISTY SIÓSTR SALI I DYNY Z PŁOŃSKA

1942 grudzień 13–14

138. 1942 grudzień 13, Płońsk-getto. — Nie zidentyfikowane Sala i Dyna do siostry Róży w getcie warszawskim o zbliżającej się deportacji. 316
139. 1942 grudzień 14, Płońsk-getto. — Nie zidentyfikowane Sala i Dyna do siostry Róży w getcie warszawskim ze słowami pożegnania przed zbliżającą się zagładą 320

140–145

LISTY ŻYDÓW Z PŁOŃSKA WYRZUCONE Z TRANSPORTU ŚMIERCI DO OŚWIĘCIMIA

1942 grudzień 16–17

140. 1942 grudzień 16, Płońsk, stacja kolejowa. — Nie zidentyfikowany Żyd z Płońska do rodziny w getcie warszawskim o deportacji z getta. 323
141. 1942 [grudzień 16], Legionowo, stacja kolejowa. — Nie zidentyfikowany Dawid z Płońska do krewnych w getcie warszawskim o deportacji z getta 325
142. 1942 grudzień 16, Warszawa-Praga, stacja kolejowa. — Nie zidentyfikowana Laja z Płońska do krewnych w getcie warszawskim o deportacji z getta 326

143.	1942 grudzień 17, Częstochowa, stacja kolejowa. — Nie zidentyfikowana Gitla z Płońska do rodziny w getcie warszawskim o deportacji z getta . .	327
144.	1942 grudzień 17, Częstochowa, stacja kolejowa. — Guta Fuks z Płońska do rodziny w getcie warszawskim; karta wyrzucona z transportu do Oświęcimia.	329
145.	1942 grudzień 17, Częstochowa, stacja kolejowa. — Nie zidentyfikowany Marek z Płońska do rodziny w getcie warszawskim o deportacji z getta .	329
*		
146.	1942 grudzień 18, Inowrocław, obóz pracy przymusowej „Hochtief”. — Więzień Icchak Leszczyński do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o adresy bliskich osób	331
147.	1942 grudzień 25, Rembertów, obóz pracy przymusowej. — Więźniarka Franka Cybulska do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o adres Stelli Berland	333
148.	1942 grudzień 26, Lwów-getto. — J. Litwakowa do Rady Żydowskiej w getcie warszawskim z prośbą o adres Ewy Buk	335
149.	1943 styczeń 3, Sandomierz-getto. — Mojsze Rozner i jego siostrzenica Rachela do nie zidentyfikowanego Szulima w getcie warszawskim o rejestracji na wyjazd do Palestyny, zaostrzeniu izolacji getta i zbliżającej się zagładzie.	338
	Materiały źródłowe i literatura	342
	Wykaz skrótów.	350
	Indeks osób	352
	Indeks nazw geograficznych	362